

Małe dziecko w naszej gminie

- jak podnieść jakość wczesnej edukacji?

4

5

6

8

12

14

20

24

40

44

46

Spis treści

Wstęp

Wczesna edukacja w Polsce

CZĘŚĆ I JAK PODNIEŚĆ JAKOŚĆ EDUKACJI ELEMENTARNEJ W GMINIE

Wprowadzenie

KROK 1 – Lokalne Partnerstwo Na Rzecz Dzieci

KROK 2 – Szkolenia dla nauczycieli i rodziców

KROK 3 – Gminna Strategia Edukacji Elementarnej

KROK 4 – Realizacja strategii - czyli jak programy zamienić w projekty

CZĘŚĆ II ZAŁĄCZNIKI

1. Przykładowa Gminna Strategia Edukacji Elementarnej

2. Przykładowy program adaptacyjny

3. Przykładowe projekty, które dostały dotacje

Informacja o Fundacji Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

strony lewa | prawa
tytuł rozdziału
numer rozdziału

Publikację *Małe dziecko w naszej gminie* stworzyliśmy po to, by zachęcić Państwa do wspólnej pracy na rzecz przyszłości małych dzieci. Przygotowaliśmy ją z myślą o przedstawicielach samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych, nauczycielach i rodzicach – czyli tych, którzy mają wpływ na tworzenie dobrego środowiska edukacyjnego dla dzieci.

Postanowiliśmy odpowiedzieć na pytanie: „Jak podnieść jakość edukacji w gminie?”. W publikacji przedstawiamy propozycje działań pozwalających to zrobić. Opierając się na o naszych doświadczeniach stworzyliśmy modelowe rozwiązanie, które można zastosować w każdej gminie, pamiętając o tym, by dostosować model do lokalnych warunków i potrzeb.

Zajęliśmy się edukacją elementarną obejmującą dzieci w wieku 3-10 lat, ponieważ to ona – w zgodnej opinii badaczy i praktyków – buduje fundament dla całej przyszłej kariery edukacyjnej człowieka. Edukacja elementarna jest efektywna tylko wtedy gdy zostanie zapewniona ciągłość wychowawcza i programowa pomiędzy poszczególnymi etapami. Niestety, w Polsce takiej ciągłości brakuje – nauczyciele przedszkola, klasy „0” i klas I-III pracują w izolacji – nie ma programów ani mechanizmów, które pozwoliłyby na wspólne wypracowywanie edukacyjnych i wychowawczych strategii. Ta sytuacja wpływa szczególnie niekorzystnie na dzieci z terenów zaniedbanych kulturowo i ekonomicznie, które wymagają szczególnych programów wyrównujących ich szanse życiowe w stosunku do rówieśników z miasta. Zwłaszcza, że w Polsce – która ma najniższy wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Unii Europejskiej – na terenach wiejskich z wychowania przedszkolnego korzysta średnio tylko 16% dzieci. W efekcie dzieci, które pochodzą ze środowisk zaniedbanych, nie mają zapewnionych równych szans edukacyjnych. Jedynie wspólna praca władz gminy i społeczności lokalnych może zmienić tę sytuację.

W *Małym dziecku w naszej gminie* opisujemy krok po kroku społeczny proces dbania o jakość edukacji elementarnej. Mamy nadzieję, że nasza publikacja zachęci Państwa do zwrócenia szczególnej uwagi na edukację najmłodszych obywateli Waszych gmin.

Wczesna edukacja w Polsce

- > Od 1994 roku ubyło ponad 1500 przedszkoli.
- > Im dalej od dużych centrów miejskich, tym mniejszy odsetek dzieci uczęszcza do przedszkola.
- > W 2005 roku mieliśmy 1 105 280 dzieci w wieku 3-5 lat, w tym ponad 700 tysięcy (63%) nie uczęszczało do przedszkola.
- > Ponad 850 gmin w Polsce nie ma ani jednego przedszkola.
- > W roku szkolnym 2004/2005 w mieście do przedszkola chodziło 42,2% dzieci w wieku 3-5 lat, a na wsi jedynie 16,7%.
- > W 10 województwach wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego jest niższy niż 16%.
- > W naszym kraju, w przeciwieństwie do pozostałych krajów Unii Europejskiej, brakuje oferty zajęć przedszkolnych i pozaszkolnych dla dzieci w wieku 3-10 lat (w innych krajach są to m.in.: grupy zabawowe, świetlice rodzinne, dzienne placówki oświaty, świetlicobusy).
- > Brakuje współpracy między nauczycielami różnych szczebli w zakresie programów edukacji elementarnej.

Opracowano na podstawie danych GUS oraz Analizy uwarunkowania dostępu do wychowania przedszkolnego w gminach wiejskich w Polsce wykonanej na zlecenie Fundacji Komeńskiego.

- > **Co zrobić, żeby podnieść jakość wczesnej edukacji na naszym terenie?**
- > **Jak wciągnąć w działania innych?**
- > **Jak przygotować nauczycieli i zmotywować rodziców?**
- > **Jak na trwałe wpisać wczesną edukację w strategię gminy?**

Proces, który poniżej opisujemy, nie powstał na podstawie teoretycznych rozważań. Wszystkie jego etapy zostały zrealizowane w siedmiu polskich gminach: Jastkowie (woj. lubelskie), Żyrzynie (woj. lubelskie), Cekcynie (woj. kujawsko-pomorskie), Stoszowicach (woj. dolnośląskie), Barcianach (woj. warmińsko-mazurskie), Myszyńcu (woj. mazowieckie) i Główczychach (woj. pomorskie), które uczestniczyły w pilotażowym programie sprawdzającym różne możliwości poprawy sytuacji edukacyjnej małych dzieci. Opierając się na ich doświadczeniu stworzyliśmy dla Państwa poradnik pokazujący, jak podnieść jakość edukacji elementarnej na terenie gminy.

Jak podnieść jakość wczesnej edukacji w gminie?

krok 1

Lokalne Partnerstwo Na Rzecz Dzieci

krok 2

Szkolenia dla nauczycieli i rodziców

krok 3

Gminna Strategia Edukacji
Elementarnej

krok 4

Realizacja strategii - czyli jak
programy zamienić w projekty

8

12

14

20

krok 1

Lokalne Partnerstwo
Na Rzecz Dzieci

- > Inicjatywa
- > Sytuacja edukacji w gminie
  - > Jakość wczesnej edukacji
  - > Zespół
  - > Spotkania

1. Lokalne Partnerstwo Na Rzecz Dzieci

> Inicjatywa

Najpierw musi się pojawić lider. Potrzebny jest, ktoś kto ma wizję. Kto lubi działać i żyje tym, co robi. Taka postawa jest naprawdę zaraźliwa.

(Janina Ragin-Szczęsna, liderka lokalnego konsorcjum z Cekcyna)

Na początku naszej drogi do poprawienia jakości edukacji małych dzieci w gminie potrzebny jest, mówiąc wprost, człowiek z inicjatywą. Bez osoby czy grupy osób, która postanowi podjąć działania w tej sprawie, nic nie uda nam się osiągnąć. Z naszych doświadczeń wynika, że takie osoby to najczęściej lokalni liderzy: nauczyciele, pracownicy organizacji pozarządowych czy urzędu gminy. Jeżeli inicjatywa rodzi się poza urzędem gminy, to warto od początku poszukać tam sojusznika naszych działań. Już na pierwszym etapie będziemy też potrzebowali minizespół, by sprawnie przeprowadził rekrutację i zebrał grupę ludzi chcących działać na rzecz małych dzieci.

> Sytuacja edukacji w naszej gminie

Co jest potrzebne w gminie, żeby zaczęto myśleć o edukacji małych dzieci? Potencjał społeczny ludzi i rzetelność władzy gminy. To jest podstawa. Jeżeli władze gminy nie będą przekonane i nie będą słuchały ludzi, to niewiele można zdziałać.

(Andrzej Bona, koordynator z gminy Cekcyn)

Zanim wciągniemy w działania innych, musimy zebrać podstawowe informacje o naszej gminie dotyczące:

- liczby mieszkańców;
- liczby sołectw;
- wskaźnika bezrobocia;
- rocznego budżetu gminy;
- liczby dzieci w wieku 0-5 lat;
- liczby dzieci w wieku 6-10 lat;
- działających na terenie gminy: przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, szkół, bibliotek, ośrodków kultury, straży pożarnej, organizacji pozarządowych;
- cyklicznych imprez organizowanych dla dzieci i rodziców;
- uwzględnienia edukacji elementarnej w planach rozwoju gminy;
- systemu doskonalenia nauczycieli na terenie gminy;
- organizacji pozaszkolnych zajęć edukacyjnych dla dzieci w wieku 3-10 lat.

Zebrałe w ten sposób informacje dają nam pierwsze ogólne wyobrażenie o sytuacji edukacji elementarnej w naszej gminie. To dobry punkt wyjścia do dalszych działań.

> Jakość wczesnej edukacji

Wysoka jakość wczesnej edukacji oznacza: po pierwsze, takie zorganizowanie edukacji dzieci, które zapewni udział jak największej liczby dzieci ze środowiska wiejskiego. Po drugie, ważne jest, by coraz bardziej specjalistycznie zajmować się dziećmi. Mam tu na myśli również zapewnienie wczesnego rozpoznania pedagogiczno-psychologicznego. Trzecia sprawa – to stosowanie takich metod edukacji, takiej pracy z dziećmi, która będzie nastawiona na podążanie za dzieckiem, za jego rozwojem i będzie odpowiadać na potrzeby.

(Leszek Gorgoń, koordynator z gminy Żyrzyn)

Pytanie o jakość edukacji to bardzo trudne pytanie. Jakość edukacji można definiować na wiele sposobów i w kolejnych etapach procesu przyjdzie czas na to, żeby doprecyzować jej znaczenie. Musimy dokładnie zdawać sobie sprawę, co mamy na myśli, mówiąc „jakość wczesnej edukacji”, tak by móc innym przedstawić cel naszych działań. Dlatego na samym początku trzeba zarysować i dookreślić cel naszych najbliższych prac. W końcu grupa ludzi – którą chcemy pozyskać – powinna wiedzieć, po co będziemy się spotykać. Na tym etapie warto wyznaczyć ogólny cel, np. jeśli w naszej gminie tylko 10% dzieci chodzi do przedszkola – chcemy sprawić, żeby więcej dzieci korzystało z wczesnej edukacji, by małym dzieciom w naszej gminie było lepiej, pragniemy zwiększyć szanse naszych dzieci na lepszą przyszłość...

> Zespół

Wybraliśmy takich ludzi, którym najbardziej chciało się to robić, czyli: koło gospodyń, mamy, babcie i siostry. W tym wszystkim jest ważne, żeby tym ludziom się chciało i widzieli sens tego co robią, i żeby mieli osobistą potrzebę zrobienia czegoś. Bo jak nie ma potrzeby, to właściwie takie działanie nie ma sensu.

(Renata Satniłko, koordynatorka z gminy Cekcyn)

Kiedy uda nam się stworzyć pierwszy zespół i określić ogólny cel działań, możemy rozpocząć rekrutację grupy ludzi, która chciałaby pracować nad procesem tworzenia dobrego środowiska edukacyjnego w naszej gminie. Warto zaprosić do niej osoby z różnych organizacji i instytucji, lokalnych liderów, rodziców i wszystkich, którzy mają coś do powiedzenia w naszej gminie.

Kto jest potrzebny:

- rodzice i dziadkowie dzieci,
- przedstawiciele władz lokalnych,
- nauczyciele,
- dyrektorzy placówek oświatowych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele innych ważnych instytucji,
- lokalne autorytety,
- wszystkie inne osoby zainteresowane tym tematem.

Żeby udało nam się zebrać grupę z potencjałem musimy zadbać o przemyślaną rekrutację. Warto przygotować dokładną i przejrzystą informację o naszym przedsięwzięciu.

W zaproszeniu powinny znaleźć się następujące informacje:

- **kto mówi** – w imieniu kogo zwracamy się z propozycją;
- **do kogo mówimy i dlaczego** – do kogo zwracamy się i dlaczego właśnie do takiej grupy. Na przykład: „jesteśmy przekonani, że rodzice odgrywają najważniejszą rolę w edukacji dzieci – właśnie dlatego.....”;
- **co proponujemy** – do czego zachęcamy i jaki jest cel naszych działań;
- **kiedy i gdzie spotykamy się** – dokładne informacje o terminie i miejscu spotkania.

Bardziej skuteczne może okazać się przygotowanie kilku wersji informacji skierowanych do konkretnych grup. Jest sprawą oczywistą, że inaczej sformułujemy przekaz o naszym przedsięwzięciu do rodziców dzieci, a inaczej do nauczycieli czy dyrektorów szkół.

7 sposobów na to jak zebrać grupę, która chce działać na rzecz dzieci:

1. Przygotować informację na piśmie, a najlepiej kilka jej wersji skierowanych do różnych grup.
2. Jeśli inicjatywa działań jest oddolna – zaprosić do udziału w spotkaniach przedstawicieli gminy.
3. Najlepiej bezpośrednio docierać do wszystkich zainteresowanych. Nie przekazywać informacji jedynie dyrektorom szkół (przedszkoli), ale bezpośrednio docierać do nauczycieli. Po uzgodnieniu z dyrektorem, można przedstawić Radzie Pedagogicznej szczegóły naszego przedsięwzięcia. Dobrze sprawdza się też odwiedzenie mieszkańców bezpośrednio w domach, na przykład przez zaangażowanego w działania rodzica.
4. Rodzice to grupa, którą zazwyczaj najtrudniej rekrutować, dlatego trzeba starać się wprost przekazać im

informacje. Pomocne mogą być chociażby zebrania dla rodziców w szkołach (przedszkolach). To dobry moment, żeby zaprezentować im naszą propozycję.

5. Warto odwiedzić wszystkie osoby, które jak sądzimy może zainteresować ten problem: pracowników organizacji pozarządowych, księdza, rodziców itd.
6. Wykorzystać media lokalne. To bardzo dobre źródło informacji o tym, co dzieje się w gminie.
7. W przekazywaniu informacji najlepiej działa „poczta pantoflowa”!

>Spotkania

Pomysły na działanie, co zrobić w gminie, powstały podczas naszych spotkań. Zinventaryzowaliśmy zasoby ludzkie, przyrodnicze i inne. Realnie ocenialiśmy: co my mamy, jaka jest baza i co da się zrobić. Każdy zastanawiał się, co by chciał mieć. Powstało bardzo dużo ciekawych pomysłów, które potem zostały spisane. Spotkania Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci były impulsem do opracowania strategii rozwoju edukacji elementarnej.

(Andrzej Bona, koordynator z gminy Cekcyn)

Kiedy uda się zebrać grupę zainteresowanych, można zorganizować pierwsze spotkanie. Możecie poprowadzić je samodzielnie albo poprosić o pomoc zewnętrznego moderatora. O pomoc w znalezieniu odpowiedniej osoby można zwrócić się do Fundacji Komeńskiego.

Jaki jest cel spotkań Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci? W ich trakcie rodzice, nauczyciele i inni chętni członkowie lokalnej społeczności powinni:

- dowiedzieć się dlaczego trzeba inwestować w rozwój małych dzieci;
- porozmawiać o możliwych rozwiązaniach we własnej wsi i gminie;
- opracować zasady i program pracy Partnerstwa.

ZARYS SCENARIUSZA SPOTKANIA PIERWSZEGO

1. Organizatorzy spotkania przedstawiają się i wyjaśniają cel spotkania.
2. Wszyscy uczestnicy spotkania zapoznają się i mówią o sobie kilka zdań.
3. Krótko prezentujemy program spotkania.
4. Przedstawiamy podstawowe dane dotyczące sytuacji małych dzieci w naszej gminie (można powiesić je na tablicach informacyjnych – tak, by były widoczne przez cały czas spotkania).
5. Wspólnie z uczestnikami podczas burzy mózgów zastanawiamy się nad tym, jak aktualnie wygląda sytuacja małych dzieci w naszej gminie. Jakie zajęcia są już organizowane, jakie placówki działają? Jaki jest stan zdrowia dzieci? Jakie problemy się pojawiają?
6. Prezentujemy przykłady aktywności innych. Nic nie działa tak dobrze jak inspiracja. Warto zorientować się, czy w okolicznych gminach istnieją ciekawe rozwiązania organizacyjne dotyczące edukacji dzieci. Można skorzystać też z przykładów dobrych praktyk organizacji pozarządowych opracowanych przez Fundację Komeńskiego (www.dladzieci.org.pl).
7. Zastanawiamy się, co należałoby zrobić u nas na rzecz dzieci. Można w grupach przedyskutować, co moglibyśmy dla małych dzieci zorganizować w naszej gminie: jakie zajęcia, spotkania, warsztaty? Kto mógłby nam w tym pomóc?
8. Na koniec ustalamy konkretną datę i miejsce kolejnego spotkania. Warto też sporządzić listę wszystkich uczestników z kontaktami i powielić ją tak, by każdy miał własny egzemplarz.

Drugie spotkanie najlepiej zorganizować po upływie miesiąca, najwyżej dwóch.

ZARYS SCENARIUSZA SPOTKANIA DRUGIEGO

1. Na początek podsumowujemy pierwsze spotkanie i odpowiadamy na wszystkie pytania, które się pojawiły.
2. Podczas pracy w grupach planujemy konkretne wybrane działania dla dzieci, np. zorganizowanie spotkań z logopedą dla małych dzieci.
3. Planując działania, musimy znaleźć odpowiedź na następujące pytania:
  - Co to za działanie?
  - Kto je będzie realizował?
  - Dla kogo jest przeznaczone? (wiek, liczba dzieci, miejsce zamieszkania odbiorców). W jaki sposób zaprosimy uczestników?
  - Gdzie będzie się odbywać?
  - Kto nam pomoże w jego realizacji?
  - Jak podzielimy się obowiązkami?
  - Jak będzie wyglądał budżet naszego działania?
  - W jaki sposób je sfinansujemy?
4. Na koniec spotkania warto zaplanować konkretny harmonogram naszych działań.

krok 2

Szkolenia dla nauczycieli
i rodziców

2. Szkolenia dla nauczycieli i rodziców

Program wprowadził pewne ożywienie. To znaczy, że pokazał nauczycielom i rodzicom nową perspektywę, zmusił ich do myślenia o edukacji dzieci w inny sposób – jako o edukacji prowadzonej nowymi metodami, uwzględniającymi rolę rodziców i potrzeby rozwojowe dzieci.

(Leszek Gorgol, reprezentant gminy Żyrzyn)

Równoległe do procesu budowania Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci i późniejszego procesu tworzenia strategii warto przeprowadzić cykl szkoleń dla nauczycieli oraz rodziców. Jesteśmy przekonani, że w pracy nad jakością edukacji elementarnej w gminie nie może zabraknąć działań skierowanych do tych grup, pozwolą im one bowiem podnieść kompetencje i nabyć nowe umiejętności.

By przygotować atrakcyjny program szkoleń trzeba dobrze poznać potrzeby nauczycieli i rodziców w danej gminie.

Z punktu widzenia realizacji celu naszego programu ważne jest, żeby były to szkolenia ułatwiające autentyczną współpracę rodziców i nauczycieli oraz integrację nauczycieli wszystkich poziomów edukacji elementarnej. Zachęcamy do zapoznania się z ofertą szkoleniową Akademii Komeńskiego (www.frd.org.pl), która prowadzi warsztaty z tego zakresu tematycznego.

krok 3

Gminna
Strategia
Edukacji
Elementarnej

- > Etap I - Informacje o zasobach edukacyjnych gminy
- > Etap II - Analiza sytuacji w gminie
  - > Etap III – Praca w zespołach problemowych
  - > Etap IV – Praca nad projektem strategii
- > Etap V – Konsultacja społeczna projektu strategii, czyli dyskusja
- > Etap VI – Zatwierdzenie strategii przez Radę Gminy
- > Etap VII – Monitorowanie realizacji strategii

3. Gminna Strategia Edukacji Elementarnej

Do grupy tworzącej strategię powinni należeć wszyscy ci, którzy w jakiś sposób odpowiadają za oświatę. Czyli na pewno urzędnicy, od których sporo zależy, w szczególności finansowanie oświaty. Muszą tu znaleźć się przedstawiciele dyrektorów szkół, a także nauczycieli i na pewno też rodzice.

(Sławomir Kamiński, reprezentant gminy Myszyńiec)

Kiedy mamy już zebraną i dobrze pracującą grupę osób – czyli Lokalne Partnerstwo Na Rzecz Dzieci – jesteśmy gotowi, by rozpocząć prace nad budowaniem Gminnej Strategii Edukacji Elementarnej.

Kilka powodów, dla których warto przygotować Gminną Strategię Edukacji Elementarnej

- Gminna strategia to pierwszy krok do tego, by mieć wpływ na edukację małych dzieci w naszej gminie.
- Warto mieć strategię, żeby wiedzieć, na jakie działania powinny być zagwarantowane pieniądze w budżecie gminnym.
- Strategia jest niezbędna przy ubieganiu się o dotacje zewnętrzne z funduszy strukturalnych.

Proponujemy, rozłożony na siedem etapów, program pracy nad taką strategią. W przeprowadzeniu procesu tworzenia gminnej strategii zarządzania edukacją elementarną może pomóc Państwu specjalnie przygotowane przez Fundację Komeńskiego szkolenie prowadzone przez profesjonalnych trenerów (więcej informacji o Akademii Komeńskiego: www.frd.org.pl). Proces tworzenia strategii można także przeprowadzić samodzielnie opierając się na zespole Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci. Do tworzenia strategii warto zaprosić także dodatkowe osoby.

Kto jest potrzebny:

- gminni urzędnicy oświatowi,
- radni, w tym Przewodniczący Komisji Oświaty lub osoba przez niego wydelegowana,
- przedstawiciel Komisji Alkoholowej;
- dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dyrektorzy innych instytucji działających na terenie gminy (biblioteki, Gminny Ośrodek Kultury itp.),
- dyrektorzy wszystkich przedszkoli i szkół podstawowych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci,
- przedstawiciele Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci.

Grupa nie powinna przekraczać 20 osób.

> Etap I – Informacje o zasobach edukacyjnych gminy

Pierwszy etap tworzenia strategii to zebranie informacji o zasobach edukacyjnych gminy. Pozyskując informacje musimy dowiedzieć się:

- jaka jest liczba dzieci w wieku 3-10 lat na terenie gminy;
- jaka jest lokalizacja i ogólna charakterystyka geograficzna;
- jak wygląda infrastruktura techniczna: ile dzieci jest dowożonych do szkół, jaki jest stan dróg, czy dzieci muszą na przykład do tej drogi jeszcze dochodzić;
- jak wygląda infrastruktura społeczna: przedszkola, szkoły, świetlice, instytucje kultury, ochrona zdrowia, organizacje pozarządowe;
- jak przedstawia się w naszej gminie produkcja, sektor usług, turystyka: czy działają i jak zakłady pracy, firmy, gospodarstwa agroturystyczne i ośrodki wypoczynkowe;
- jakie mamy zasoby ludzkie, na przykład: twórca ludowy, emerytowana bibliotekarka prowadząca zajęcia dla dzieci, grupa matek.

Informacje warto przygotować w zwartej formie pisemnej i powielić, żeby każdy z uczestników procesu tworzenia strategii mógł się z nimi zapoznać.

> Etap II – Analiza sytuacji w gminie

Na pracę nad kolejnym etapem tworzenia strategii trzeba przeznaczyć co najmniej dwa dni. Ten czas zostanie poświęcony na odpowiedź na najważniejsze pytania dotyczące sytuacji obecnej oraz zaplanowanie jasnych celów na przyszłość. Tematy, którymi warto zająć się podczas procesu tworzenia strategii to:

1. Wizja absolwenta edukacji elementarnej

Wspólnie zastanawiamy się nad tym, jakie umiejętności i kompetencje powinno mieć dziecko, które w naszej gminie ukończy etap edukacji elementarnej. Najłatwiej przeprowadzić to ćwiczenie, rozdając każdemu po trzy kartki papieru. Na każdej powinna znaleźć się jedna kompetencja absolwenta. Następnie zbieramy kartki i w grupie próbujemy ułożyć kompetencje według kategorii. Łatwiej to zrobić wyobrażając sobie na przykład, że dysponujemy określonym budżetem i możemy przeznaczyć go na rozwój, naszym zdaniem, najważniejszych kompetencji dziecka. Jakie kompetencje wybierzemy i jak je uporządkujemy – to zadanie, które przed nami stoi.

Wizja absolwenta edukacji elementarnej powstała na jednym ze szkoleń w Cękynie:

- aktywny i twórczy,
- posiada podstawowy zasób wiedzy i umiejętności w zakresie czytania, pisania oraz liczenia,
- jest otwarty na innych i potrafi działać w zespole,
- posiada wysoką kulturę osobistą,
- zna podstawy języka obcego,
- jest sprawny fizycznie,
- potrafi obsługiwać komputer,
- zna swoje środowisko lokalne i identyfikuje się z nim,
- postępuje zgodnie z podstawowymi wartościami etycznymi.

2. Analiza SWOT dotycząca edukacji elementarnej

Analiza SWOT jest przydatną metodą diagnozy sytuacji, pomaga planować strategicznie działania. Jest wykorzystywana w biznesie, ale także w działaniach wszelkich organizacji i instytucji. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, które oznaczają:

Strong sides – mocne strony

Weak sides – słabe strony

Opportunities – szanse

Treasures – zagrożenia

By przeprowadzić analizę SWOT najlepiej podzielić uczestników na 3-4 losowo dobrane grupy. Każda z grup ma za zadanie opracować SWOT edukacji elementarnej na terenie gminy – czyli zastanowić się nad jej mocnymi stronami, słabymi, szansami i zagrożeniami. W analizie SWOT przyjmuje się, że dwa pierwsze obszary: mocne i słabe strony dotyczą zasobów wewnętrznych gminy, natomiast dwa pozostałe: szanse i zagrożenia – czynników zewnętrznych. Następnie spisujemy wszystkie opinie wypracowane podczas pracy w grupach.

Przykładowy SWOT edukacji elementarnej w gminie Główny:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Wykwalifikowana kadra pedagogiczna • Dużo świetlic wiejskich (budynków) • Dobra baza lokalowa szkół • Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach, GOKu, WDKu • Przychylny samorząd • Duża liczba dzieci 3-10 lat • Działalność organizacji pozarządowych • Lokalni artyści, twórcy ludowi • Funkcjonowanie bibliotek publicznych • Edukacja regionalna w szkołach • Tereny przyrodnicze, unikalna flora i fauna, Słowiński Park Narodowy • Boiska sportowe w większości wsi • Hala sportowa i sala gimnastyczna przy szkołach • Ścieżki rowerowe, edukacyjne, przyrodnicze • Dożywianie we wszystkich szkołach • Dobra współpraca z kościołem • Kawiarenka internetowa 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała liczba dzieci 3-5-letnich uczęszczających do przedszkola • Brak możliwości nauczania języków obcych od przedszkola • Ubogi rynek pracy, bezrobocie, ubóstwo, patologie w rodzinie, alkoholizm, przemoc • Słabe wyposażenie świetlic, brak stałej wykwalifikowanej kadry w świetlicach • Niska świadomość i niewydolność wychowawcza rodziców • Brak wyposażonych placów zabaw • Utrudniony dostęp do dóbr kultury z powodu ograniczonych środków finansowych • Utrudnienie udziału w zajęciach pozalekcyjnych z powodu łączenia dowozów • Wczesne rozpoczynanie zajęć szkolnych • Słaba opieka stomatologiczna dla dzieci • Bariery architektoniczne w szkołach i świetlicach • Brak zajęć wakacyjnych, półkolonii • Angażowanie dzieci do prac w gospodarstwie • Brak sal gimnastycznych w niektórych szkołach • Brak lektorów języków obcych i pracowni językowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Lepszy start w dorosłe życie • Dostrzeganie i rozwijanie talentów • Rozwijanie aktywności • Wyrównywanie deficytów u dzieci • Utrzymanie istniejącej sieci szkół • Możliwość pozyskiwania środków • Edukacja rodziców • Możliwość podnoszenia kwalifikacji, np. przez nauczycieli • Integracja środowisk i pokoleń • Identyfikowanie się ze środowiskiem • Możliwość poznawania środowiska bliższego i dalszego 	<ul style="list-style-type: none"> • Odptyły młodych i wykształconych • Wyjazdy rodziców w poszukiwaniu pracy • Zaburzenia psychoruchowe • Nierówne szanse edukacyjne • Brak perspektyw • Szkodliwe prawodawstwo • Niski poziom znajomości języków obcych • Niska kultura osobista i samoocena

3. Wyznaczanie obszarów strategicznych – ranking ważności na podstawie wyników SWOT

Na tym etapie pracy zajmiemy się wyznaczaniem obszarów strategicznych, nad którymi chcemy w przyszłości pracować. Skupiamy się tutaj na słabych stronach i zagrożeniach. Mocne strony i szanse traktujemy jako zasoby mogące pomóc nam w rozwiązywaniu problemów. By przeprowadzić ten proces najłatwiej jest posłużyć się metodą przydzielania różnej liczby punktów – w zależności od ważności zagadnienia – każdej ze słabych stron i każdemu z zagrożeń pojawiających się w SWOT. W uporządkowaniu naszej pracy pomocne będzie przyznanie wszystkim uczestnikom po pięć punktów, które mogą oni następnie dowolnie przydzielić, pamiętając jednak o zasadzie, że im więcej punktów tym wyższa waga problemu.

Po podsumowaniu punktów przyznanych przez wszystkich uczestników sytuacja może wyglądać na przykład tak:

Stabe strony:

- nie ma bibliotek (12 pkt),
- nie ma przedszkoli w innych wsiach (15 pkt),
- mało pieniędzy (30 pkt),
- nie ma świetlic wiejskich (3 pkt),
- duża odległość do szkoły (3 pkt),
- rodzice nie angażują się w działania na rzecz dzieci (25pkt).

Zagrożenia:

- odpływ młodych ze wsi (15 pkt),
- coraz mniejsza liczba małych dzieci (12 pkt),
- brak finansów na przedszkola i szkoły (30 pkt).

Po tym etapie nadchodzi czas na jeden z najtrudniejszych momentów. Na podstawie zagadnień, postrzeganych jako największe problemy, musimy wyznaczyć kluczowe obszary strategiczne, którymi będziemy zajmować się w przyszłości.

> Przykład:

I. Zapewnienie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 3-10 lat

II. Wzmocnienie roli rodziców

III. Dbanie o jakość edukacji

4. Wypracowywanie pięcioletniej wizji edukacji elementarnej w gminie

Nadszedł czas na wypracowanie misji edukacji elementarnej w naszej gminie na okres pięciu lat. Pomocna może okazać się tutaj metoda słów-kluczy. Najpierw zbieramy wszystkie pojęcia, które wydają nam się istotne dla zagadnień związanych z edukacją elementarną w naszej gminie.

> Przykład:

Słowa-klucze: gminna edukacja elementarna, rodzice, małe dzieci, organizacje pozarządowe, jakość, pieniądze, gmina, dobry nauczyciel, rozwój.

Następnie, pracując w grupach, mamy za zadanie ująć w dwóch zdaniach naszą misję tak, by zawierała podstawowe pojęcia i nawiązywała do analizy SWOT. Każda grupa pracuje na tych samych słowach-kluczach. Formułujemy wizję edukacji elementarnej, która pozwoli na ukształtowanie takiego absolwenta, jakiego sobie wymarzyliśmy.

> Przykład:

Gminna edukacja elementarna zakłada wspieranie rozwoju małych dzieci we współpracy z rodzicami, dobrze wykształconymi nauczycielami i organizacjami pozarządowymi. W gminnej polityce społecznej, kulturalnej i oświatowej – tak

w planach programowych, jak i finansowych – uwzględniona zostanie potrzeba wspierania małych dzieci.

5. Sformułowanie celów kluczowych dla rozwoju edukacji elementarnej

Raz jeszcze przyglądamy się: wizji absolwenta, obszarom strategicznym i misji. Jeśli są spójne – formułujemy podstawowe cele dla rozwoju edukacji elementarnej. Musimy także zastanowić się po czym poznamy, że osiągnęliśmy planowane cele, czyli określić wskaźniki.

> Przykład:

Obszar I: Zapewnienie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 3-10 lat.

Cel I: Upowszechnienie edukacji przedszkolnej.

Wskaźnik: w 2010 roku 30% dzieci w wieku 3-5 lat będzie uczęszczać do przedszkola.

Cel II: Poszerzenie oferty bibliotecznej dla dzieci w wieku 3-5 lat.

Wskaźnik: w 2010 roku w każdej wsi będzie punkt biblioteczny.

Obszar II: Wzmocnienie roli rodziców

Cel I: Pomoc rodzicom w wspieraniu rozwoju dzieci w wieku 3-10 lat.

Wskaźnik: rocznie 50% rodziców przynajmniej raz w roku uczestniczy w jakiejś formie wspierania proponowanej przez gminę.

Cel II: Zapewnienie płaszczyzny współpracy dla rodziców i nauczycieli.

Wskaźniki: 60% rodziców uczestniczy w wywiadówkach; 40% wybierze się indywidualnie do nauczyciela z problemem; wspólne inicjatywy nauczycieli i rodziców – co najmniej jedno wspólnie zorganizowane przedsięwzięcie w placówce.

Obszar III: Dbanie o jakość edukacji.

Cel I: Wsparcie dla nauczycieli.

Wskaźnik: 50% nauczycieli uczestniczy przynajmniej w jednym szkoleniu w roku.

Dwudniowe seminarium powinniśmy zakończyć wybraniem zespołu do dalszej intensywnej pracy nad strategią i zaplanowaniem harmonogramu naszych działań.

> Etap III – Praca w zespołach problemowych

To czas, który powinniśmy poświęcić na dopracowywanie po-

szczególnych elementów projektu strategii w małej grupie. Efektem naszej pracy powinna być pierwsza wersja strategii.

> Etap IV – Praca nad projektem strategii

Kiedy będziemy mieć już pierwszą wersję strategii warto ponownie spotkać się w szerszym gronie, by dopracować jej ostateczny kształt. Z naszych doświadczeń wynika, że na taką pracę trzeba przeznaczyć około półtora dnia. Warto pamiętać, że strategia, którą tworzymy, powinna być spójna z innymi dokumentami dotyczącymi edukacji w gminie.

Porządnie przygotowany dokument strategii powinien zawierać następujące rozdziały:

- I. OPIS STOSOWANEJ METODY
- II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW GMINY W KONTEKŚCIE EDUKACJI
- III. WYNIKI ANALIZY SWOT
- IV. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW
- V. ANALIZA CELÓW EDUKACJI ELEMENTARNEJ
- VI. PROGRAMY
- VII. ZAŁĄCZNIKI

Przykład strategii opracowanej w gminie Cekcyn znajduje się w CZEŚCI II tego poradnika.

> Etap V – Konsultacja społeczna projektu strategii, czyli dyskusja

W czasie tych spotkań opracowywaliśmy strategię rozwoju edukacji ...I potem wszyscy dostali tę strategię, mogli się z nią zapoznać. Wybraliśmy główne obszary, napisaliśmy kto jest odpowiedzialny. I właściwie założyliśmy, że strategia jest dokumentem otwartym.

(Andrzej Bona, koordynator z gminy Cekcyn)

Strategia będzie dobrą strategią tylko wtedy, gdy zostanie poddana dyskusji i każdy z zainteresowanych mieszkańców gminy dostanie szansę wypowiedzenia się na jej temat. To co nazywa się groźnie, konsultacjami społecznymi – to po prostu zadbanie o to, by strategia dotarła do mieszkańców, jak również rozmowa z nimi o jej ustaleniach. Trzeba pamiętać, że konsultacje mają sens tylko wtedy, gdy mieszkańcy zainteresowani wczesną edukacją już wcześniej wiedzieli o pracy nad nią. W przeciwnym wypadku może być trudno zaangażować w merytoryczną dyskusję ludzi, którzy pierwszy raz słyszą o Gminnej Strategii Edukacji Elementarnej.

4 sposoby na to, jak zorganizować konsultacje społeczne:

1. Zamieścić treść projektu strategii na stronie internetowej urzędu gminy.
2. Opublikować projekt w lokalnej prasie.
3. Wystać projekt strategii bezpośrednio pocztą do osób najbardziej zaangażowanych w sprawy wczesnej edukacji.
4. Zorganizować spotkanie z rodzicami.

Dobrym pomysłem jest także zorganizowanie spotkania w formie warsztatowej, która pomoże uczestnikom otworzyć się i swobodnie wypowiedzieć swoje zdanie. Jeśli uda nam się dobrze przygotować ten etap, możemy być pewni, że nasz projekt zostanie wzbogacony o ważne uwagi i refleksje. I, co nie mniej ważne, takie spotkania mogą sprawić, że większa grupa zainteresuje się planami działania wynikającymi ze strategii.

> Etap VI – Zatwierdzenie strategii przez Radę Gminy

Strategia została przyjęta jednogłośnie. To prawdziwy sukces.

(Janina Ragin-Szczęсна, liderka z Cekcyna)

Na tym etapie dokument strategii wraz z załącznikami przedstawiany jest Radzie Gminy. Jeśli zyska swoich zwolenników – zostaje przyjęty. A to rozpoczyna kolejny etap: wcielenie zapisów strategii w życie, co jest prawdziwym wyzwaniem.

> Etap VII – Monitorowanie realizacji strategii

Każda strategia ma to do siebie, że potrzebuje jakiegoś monitoringu. Jeżeli zauważamy, że czegoś z jakichś powodów nie uda nam się zrealizować w tej chwili, to staramy się albo przesunąć działania w czasie, albo je zmodyfikować. Strategia będzie musiała być monitorowana i uaktualniana.

(Sławomir Kamiński, reprezentant gminy Myszyńiec)

Ważne, żeby strategia stworzona przez nas nie była martwym dokumentem. Dlatego trzeba stale sprawdzać na ile udaje się nam realizować zapisy w niej zawarte. Czy cele, które sobie stawialiśmy, są nadal aktualne? Czy sposoby ich realizacji są wciąż możliwe i atrakcyjne? Czy nie pojawiły się nowe wyzwania, którym trzeba sprostać? To tylko kilka pytań, na które warto szukać odpowiedzi, tak, by stworzona przez nas strategia była elastyczna i adekwatna do aktualnej sytuacji. I by jak najlepiej służyła naszemu strategicznemu celowi: podnoszeniu jakości

krok 4

Realizacja strategii – czyli jak programy zmienić w projekty

4. Realizacja strategii – czyli jak programy zmienić w projekty

Nawet najlepiej napisana Gminna Strategia Edukacji Elementarnej będzie bezwartościowa, jeśli nie pójdą za nią konkretne działania. Kiedy mamy już za sobą przygotowanie dokumentu, w który wpisaliśmy cele i programy, nadchodzi czas, by zamienić teorię w praktykę. Jednym słowem, na tym etapie będziemy zajmować się tworzeniem projektów dotyczących konkretnych działań dla dzieci, rodziców i nauczycieli.

Planując projekt, musimy określić pewne zagadnienia, czyli odpowiedzieć sobie na następujące pytania:

- Na czym polega problem, którym chcemy się zająć? (**PROBLEM**)
- W jaki cel/program strategii edukacji elementarnej wpisuje się nasz pomysł? (**SPOJNOŚĆ Z WYPRACOWANĄ STRATEGIĄ**)
- Jakie efekty chcemy osiągnąć? (**SPODZIEWANE EFEKTY**)
- Do kogo chcemy skierować nasze działania? (**ODBIORCY**)
- Jakie cele sobie stawiamy? (**CELE**)
- Kto, kiedy i co robi w ramach naszych działań? (**HARMONOGRAM**)
- Jak będziemy oceniać powodzenie projektu? (**EWALUACJA**)
- Jakie środki finansowe są potrzebne na realizację naszego przedsięwzięcia? (**BUDŻET**)

Jeśli już wiemy, co planujemy, musimy też odpowiedzieć sobie na trudne pytanie: co da się zrobić bez pieniędzy, a gdzie będą niezbędne fundusze?

Projekty dotyczące edukacji małych dzieci mogą znaleźć dofinansowanie w kilku źródłach:

- środkach gminnych – na realizację strategii powinny być w gminie zarezerwowane fundusze (!),
- lokalnych sponsorach (małych przedsiębiorcach),
- fundacjach,
- środkach publicznych (w tym funduszach unijnych).

Nie ma jednej metody na pozyskanie funduszy. Stale też zmieniają się konkursy dotacyjne ogłaszane przez różne instytucje. Żeby zdobyć środki na swoje działania, trzeba zacząć aktywnie tropić wszelkie możliwości dofinansowania. Najlepszym sposobem, by być na bieżąco, jest regularne odwiedzanie stron internetowych fundacji i instytucji, które ogłaszają konkursy dotacyjne. Doskonałym źródłem informacji jest strona: www.ngo.pl. Polecamy także prezentację Jacka Wojnarowskiego *Jak szukać funduszy dla naszych projektów*, którą można znaleźć na www.dladzieci.org.pl

Przykładowe projekty znajdują się w CZĘŚCI II tego poradnika.

Załączniki

- > Przykładowa Gminna Strategia Edukacji Elementarnej
- > Przykładowy program adaptacyjny
- > Przykładowe projekty, które dostały dotacje

Przedstawiamy przykładowe dokumenty wypracowane w gminach uczestniczących w „Lokalnym programie podnoszenia jakości edukacji elementarnej”: Strategię Rozwoju Edukacji Elementarnej oraz program adaptacji dzieci przedszkolnych rozpoczynających naukę w szkole podstawowej. Dodatkowo prezentujemy trzy projekty, które w ramach programu otrzymały dotację na realizację wybranych elementów Gminnej Strategii Edukacji Elementarnej.

1 . Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej w gminie Cekcyn na lata 2006-2010

> Wstęp

Samorządy terytorialne realizują wiele zadań, które mają bezpośredni wpływ na środowisko lokalne. Obowiązkiem własnym gminy stało się zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół podstawowych, a od 1999 roku również gimnazjów.

Gmina jako organ prowadzący placówki oświatowe ma obowiązek zapewnienia właściwych warunków ich działania, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki; wykonywania remontów oraz zadań inwestycyjnych; zapewnienia obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej; wyposażenia w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, wychowania i innych zadań statutowych.

Aby zarządzać strategicznie edukacją w gminie, opracowano „Program Rozwoju Oświaty w Gminie Cekcyn na lata 2000-2010” przyjęty uchwałą Nr XXV/248/01 Rady Gminy w Cekcynie z dnia 29 marca 2001r. Ograniczał on problem edukacji małych dzieci tylko do instytucji przedszkola. Natomiast edukacja najmłodszych w gminie wymaga rozwiązań kompleksowych. Dlatego jako wniosek z przeprowadzonej w listopadzie 2005 roku ewaluacji programu (uchwała Nr XXV/186/05) zapisano opracowanie Strategii Edukacji Elementarnej.

Strategia to plan długofalowego działania władz gminy oraz lokalnych instytucji, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, jego celem jest realizacja potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności, w oparciu o realnie oszacowane, istniejące i potencjalne siły i środki pozostające w dyspozycji gminy. Zakłada ona realizację sformułowanych celów strategicznych (głównych) poprzez wdrożenie przyporządkowanych celom operacyjnym konkretnych programów operacyjnych. Realizacja strategii rozwoju zakłada korzystanie ze środków publicznych wewnętrznych i zewnętrznych, w tym ze środków UE.

Strategia nie jest dokumentem zamkniętym, a proces jej realizacji będzie miał charakter dynamiczny, uwzględniający możliwe zmiany uwarunkowań, w celu ewentualnej korekty planów. Zdefiniowaniu i analizie najistotniejszych problemów edukacji oraz ustaleniu celów towarzyszy w strategii wyznaczenie mierników, dzięki którym możliwy jest bieżący monitoring realizacji oraz bilans końcowy.

Strategia edukacji w gminie składa się z następujących elementów:

1. analizy stanu zastanego,
2. określenia silnych i słabych stron edukacji w gminie, szans i zagrożeń,
3. zdefiniowania priorytetów,
4. określenia celów strategicznych,
5. określenia celów operacyjnych,
6. przypisania celom operacyjnym konkretnych programów wraz z miernikami,
7. wyznaczenia instytucji odpowiedzialnych za realizację programów,
8. określenia źródeł finansowania programów.

Strategia została opracowana społecznie przez mieszkańców gminy Cekcyn podczas warsztatów prowadzonych pod kierunkiem trenera Fundacji Rozwoju Dzieci im. A. Komeńskiego mgr Beaty Pawłowicz. Wykorzystano zasoby gminy oraz doświadczenia jej mieszkańców. Strategię przedstawiono lokalnej społeczności do akceptacji. Dokument jest zbieżny ze strategią rozwoju gminy, powiatu i województwa.

Koordinator projektu, mgr Renata Staniłko, jak i wszyscy autorzy projektu, mają nadzieję, że przyjęta strategia w czytelny sposób pokaże rozwiązania istniejących problemów oraz niezależnie realizację od koniunktury związanej z kadencyjnością władz gminy.

I. Opis Stosowanej Metody

1. Informacje wstępne

Wypracowanie podstaw strategii edukacji odbywało się podczas spotkań warsztatowych z przedstawicielami różnych grup mieszkańców. W Zielonce jesienią 2005 roku odbywały się spotkania warsztatowe, mające na celu budowanie Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci. Uczestniczyli w nich rodzice, nauczyciele, instruktorki świetlic, przedstawiciele rad sołeckich i kół gospodyń wiejskich. Kolejne spotkania warsztatowe zostały zorganizowane w lutym 2006 roku w Przedszkolu Gminnym w Cekcynie, miały one na celu wypracowanie Strategii Edukacji Elementarnej dla gminy Cekcyn na lata 2006-2010. Udział w tym spotkaniu brali przedstawiciele Rady Gminy w Cekcynie, przedstawiciele władz samorządowych, przedstawiciele rad sołeckich, instruktorki świetlic, przedstawiciele organizacji pozarządowych w gminie Cekcyn, nauczyciele nauczania początkowego oraz przedszkolnego, bibliotekarki, pracownicy GOPS oraz wychowawca Gminnej Świetlicy Socjoterapeutycznej, wolontariusze. W czasie spotkań została przeprowadzona analiza mocnych i słabych stron edukacji małych dzieci oraz szans i zagrożeń (tzw. analiza SWOT).

2. Podstawowe informacje o metodzie SWOT

Analiza SWOT została wykorzystana jako kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia edukacji elementarnej w gminie Cekcyn, w tym edukacji małych dzieci oraz analizy wewnętrznych zależności w tym obszarze. Jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację edukacji, w tym edukacji małych dzieci, dzieli się na: zewnętrzne w stosunku do edukacji, w tym edukacji małych dzieci i mające

charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające negatywny wpływ na edukację, w tym edukację małych dzieci i mające wpływ pozytywny.

W wyniku tego podziału zostały określone mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla edukacji elementarnej w gminie Cekcyn. Dokonano identyfikacji wymienionych czterech grup czynników (mocne – słabe strony, szanse – zagrożenia) oraz dokonano opisanie ich wpływu na rozwój edukacji elementarnej. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami edukacji w gminie pozwoliło na określenie jej pozycji strategicznej, stając się źródłem ciekawych rozwiązań.

3. Podstawowe informacje o metodzie ZOPP (planowanie ukierunkowane na cel)

Istotą metody planowania ukierunkowanego na cel jest założenie, że informacje i wiedza potrzebna do opracowania strategii edukacji w gminie, w tym edukacji małych dzieci, istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieuporządkowane i rozproszone w różnych instytucjach i organizacjach gminy Cekcyn.

Podstawową formą dyskusji podczas trwania spotkań warsztatowych z przedstawicielami mieszkańców było planowanie w grupie, które pozwoliło na uzyskanie maksymalnego efektu.

W ramach tej metody dokonano wyodrębnienia celów strategicznych, do których sformułowano cele operacyjne. Kolejnym etapem było planowanie działań prowadzących do osiągnięcia celów.

Planowanie działań polegało na:

- opracowaniu szkicu działań,
- sformułowaniu najważniejszych założeń dotyczących sposobu działania,
- określeniu wskaźników realizacji,
- określeniu osób bądź instytucji odpowiedzialnych za realizację.

II. Inwentaryzacja zasobów gminy Cekcyn w kontekście edukacji elementarnej

ORGANIZACJE	Towarzystwo Miłośników Ziemi Cekcyńskiej
	Nieformalna Grupa Młodzieżowa „Optymiści”
	Stowarzyszenie na rzecz Ocalenia Śladów Przeszłości w Gminie Cekcyn „Światło”
	Stowarzyszenie Wspierania Kultury Muzycznej „Talent”
	Stowarzyszenie Agrorozwoju Sołectwa Małe Gacno „Jagoda”
	Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Sołectwa Krzywogoniec
	Oddział Gminny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci
	Gminny Ludowy Klub Sportowy „Cis” Cekcyn, boisko wiejskie/koła terenowe
	Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich / Koła Gospodyń Wiejskich

INSTYTUCJE / OBIEKTY	Urząd Gminy w Cekcynie
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Gminny Ośrodek Kultury w Cekcynie
	Gminne Centrum Informacji w Cekcynie
	Biblioteka Gminna w Cekcynie
	filie Biblioteki Gminnej w Iwcu i Małym Gacnie, punkt biblioteczny w Ostrowie
	Zespół Szkół w Cekcynie (szkoła podstawowa i gimnazjum), sala gimnastyczna i boisko
	Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Zielonce, boisko
	Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Iwcu, sala gimnastyczna i boisko
	Przedszkole Gminne w Cekcynie
	Oddział Zamiejscowy Przedszkola Gminnego w Zdrojach
	kościół i parafia w Cekcynie (cmentarz), filia w Małym Gacnie
	kościół i parafia w Iwcu i Zdrojach (cmentarze)
	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Cekcynie
	Posterunek Policji w Cekcynie
	Ochotnicza Straż Pożarna w Cekcynie (Dom Strażaka), Jednostki OSP (strażnice)
	12 świetlic wiejskich
	Świetlica Socjoterapeutyczna w Cekcynie; filie w Zielonce, Brzoziu, Nowym Suminie, Iwcu
	stacja PKP – dworzec w Cekcynie
	stacja PKP – dworzec w Wierzchucinie
	przystanki PKP w Zielonce i Małym Gacnie
	gospodarstwa agroturystyczne, izby regionalne (Krzywogoniec, Małe Gacno)
	zakłady przetwórstwa drzewnego, tartaki w Cekcynie, Zdrojach, Wierzchucie, Błądzimiu
	Gminna Spółdzielnia GS (restauracja, piekarnia, masarnia, sklepy)
	sklepy prywatne, kioski
	komunikacja PKS i firmy „Jantur”
	leśniczówki
	stadniny koni („Qń” Ostrowo, Huta)
	Ośrodek Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Neuron” w Małym Gacnie
	Koło Gminne PZW, koła towieckie

LUDZIE	aktywni rodzice w radach szkół i przedszkola
	wielozawodowi mieszkańcy
	studenci mieszkający w gminie
	aktywne grupy młodzieżowe: „Optymiści” (Cekcyn i Zielonka) Zespół taneczny „Brzozowianki” Zespół taneczny M-4 z Ostrowa
	Orkiestra „Campanella”
	wykwalfikowana kadra pedagogiczna we wszystkich placówkach
	kompetentni, życzliwi urzędnicy
	władze gminy wspierające inicjatywy mieszkańców
ŚRODOWISKO	Rezerwat Cisów Staropolskich im. L. Wyczółkowskiego we Wierzchlesie Rezerwat Cisów w Jeleniej Górze (sołectwo Zielonka) jeziora, tereny leśne (park krajobrazowy; rezerваты: „Źródła rzeki Stążki”, „Bagna nad Stążką”; park dendrologiczny; ścieżka przyrodnicza „Jelenia Wyspa”)
	obiekty szkół i przedszkola po częściowych remontach z podstawowym wyposażeniem
ZASOBY RZECZOWE	pracownie komputerowe w szkołach, 7 świetlic wiejskich z 1-2 komputerami, komputer nauczycielski w przedszkolu
	obiekty 12 świetlic wiejskich (2 w Domach Strażaka), w tym 6 bez sanitariatów
	obiekt poszkolny w Trzebcinach, wykorzystywany jako ośrodek edukacji profilaktyczno-przyrodniczej
TRADYCJE, WYDARZENIA CYKLICZNE	„Lato z gminą Cekcyn” – cykl imprez letnich we wszystkich sołectwach
	Nocne Misteria Nadjeziorne – V edycji
	plenery malarskie (org. TPD – posiadamy „bazę” – sztalugi, farby itp.)
	przedstawienia jasełkowe przygotowywane przez Szkołę Podstawową w Zielonce (do tradycji wchodzi już kolejne, przygotowywane przez Gminny Ośrodek Kultury i świetlicę wiejską w Ostrowie)
	międzynarodowe festiwale muzyczne i warsztaty muzyczne dla Polaków zza Buga
organizacja wypoczynku w miejscach zamieszkania	

III. Wyniki analizy SWOT

> Mocne strony:

- szkoły, przedszkola – efektywna współpraca na różnych płaszczyznach,
- Gminny Ośrodek Kultury i współpracujące z nim 12 świetlic na terenie gminy,
- place sportowe w poszczególnych miejscowościach,
- kółka zainteresowań przy GOKu i świetlicach,
- możliwość dowożenia dzieci do szkół pojazdami gminnymi (gimbus, bus),
- szeroki dostęp do komputerów – szkolne pracownie komputerowe, Gminne Centrum Informacji, sieć internetowa w Cekcynie,
- edukacja ekologiczna – dodatkowe godziny szkolne płatne z budżetu gminy, szeroka płaszczyzna działań proekologicznych realizowanych przez różne podmioty w gminie,
- stowarzyszenia i grupy nieformalne działające na rzecz dzieci,
- funkcjonowanie Gminnej Świetlicy Terapeutycznej,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- wspólne ferie, wycieczki, festyny sołectkie,
- instytucje, które dziecko może poznawać,
- udział w programach edukacyjnych i ogólnorozwojowych proponowanych przez różne organizacje i instytucje,
- możliwość dojazdu do świetlic instruktorów i nauczycieli,
- budynki do wykorzystania (Krzywogoniec, Trzebciny obiekty poszkolne),
- Biblioteka Gminna, 2 filie i 1 punkt wypożyczeń (dobrze wyposażone),
- duża liczba organizacji pozarządowych pozyskujących fundusze zewnętrzne, współpraca między organizacjami,
- chęć zmiany w społeczeństwie, przychylność władz gminy do podejmowania działań, kontakty.

> Słabe strony:

- mała ilość dzieci objętych edukacją przedszkolną,
- zbyt późna nauka języków obcych w szkole,
- praca zmianowa w SP Cekcyn, wynikająca z braku pomieszczeń; wspólny obiekt z gimnazjum (brak możliwości izolacji różnych grup wiekowych),
- brak miejsc do zabawy, słabo wyposażone place zabaw oraz ich mała liczba,
- ubogie wyposażenie świetlic, szczególnie w sprzęt i pomoce dla dzieci młodszych,
- niewystarczająca liczba i jakość placów zabaw,
- brak sali widowiskowo-sportowej w Cekcynie i sali gimnastycznej w Zielonce,
- brak odpowiednich warunków sanitarnych w niektórych świetlicach,
- brak dostępu do Internetu w większości sołectw gminy,
- brak połączeń komunikacyjnych (w dogodnym czasie, w dni wolne od pracy i nauki szkolnej),
- duża liczba dzieci z wadami rozwojowymi (wady postawy, wymowy i inne),
- spora liczba dzieci wymagających objęcia ich programami profilaktycznymi,
- brak możliwości funkcjonowania świetlicy terapeutycznej we wszystkich sołectwach gminy,
- trudności w stałym poszerzaniu liczby grup aktywnych społecznie,
- duży procent dzieci z terenu gminy trafiający do szkoły specjalnej,
- zbyt małe zaangażowanie rodziców w działania na rzecz dzieci,
- zbyt mała liczbowo kadra specjalistyczna (logopeda, pedagog, psycholog),
- duże bezrobocie,
- niskie dochody własne gminy.

> Szanse:

- wprowadzenie nauki języka obcego od pierwszego szczebla edukacji,
- pozyskiwanie środków na doposażenie świetlic wiejskich oraz realizacja programów grantowych,
- możliwość zagospodarowania i wyposażenia placów na boiska sportowe,
- umożliwienie podnoszenia kwalifikacji instruktorek świetlic wiejskich,
- budowa infrastruktury informatycznej na terenie całej gminy,
- udział gminy w programach zmierzających do wspierania edukacji elementarnej (np. współpraca z FRD),
- promocja regionu i gminy,
- wzrost świadomości i zaangażowania rodziców,
- wzrost możliwości pozyskiwania funduszy przez organizacje pozarządowe,
- liderzy lokalni.

> Zagrożenia:

- brak miejsc w oddziałach przedszkolnych dla wszystkich dzieci 5-letnich,
- wypalenie aktywnych ludzi,
- konieczność naprawy lub wymiany pojazdów gminnych (gimbus pokonuje dziennie trasę ok. 200 km),
- ograniczenia finansowe,
- przeciążenie dzieci obowiązkami i oczekiwaniami,
- wzrost bezrobocia,
- powielanie modelu biernego stylu życia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i przyjmowanie nieodpowiednich postaw,
- wybieranie nieodpowiednich form spędzania czasu (komputery – gry, TV),
- wzrost agresji, dewastacja mienia,
- negatywny wpływ starszych uczniów, zwłaszcza we wspólnym obiekcie w ZS w Cekcynie
- trudności ekonomiczne w zdobywaniu możliwości dobrego wykształcenia,
- ograniczenie poznawcze w zdobywaniu wiedzy o kraju i regionie,
- brak finansów.

IV. Identyfikacja problemów

Podczas spotkań warsztatowych wypracowano listę problemów. Zidentyfikowane problemy dotyczą całej gminy.

1. W roku szkolnym 2005/06 w gminie Cekcyn tylko 15% dzieci w wieku 3-5 lat objętych jest edukacją przedszkolną.
2. Brak form edukacji małych dzieci w miejscu zamieszkania.
3. Zbyt mała oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach.

UBOGA OFERTA ZAJĘĆ DLA DZIECI W WIEKU 3-10

4. Słabo wyposażone place zabaw i świetlice pod kątem małych dzieci, słabe warunki sanitarne.
5. Niedostateczne wyposażenie szkół w pomoce i środki wspierające rozwój dziecka.

SŁABE WYPOSAŻENIE ŚWIETLIC, SZKÓŁ I MIEJSCOWOŚCI W SPRZĘT DOSTOSOWANY DO POTRZEB MAŁYCH DZIECI

6. Duża liczba dzieci z deficytami i zbyt późna diagnoza, ograniczona możliwość terapii.
7. Ograniczona możliwość dostępu do specjalistycznej opieki lekarskiej, wsparcia pedagogicznego i logopedycznego.

NIEDOSTATECZNY DOSTĘP DZIECI DO OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ

8. Postawa wycofania części wychowanków, występowanie zespołu wyczonej bezradności.
9. Niezadawalające wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych.
10. Zbyt późne rozpoczęcie nauki języków obcych.

MAŁO FORM EDUKACYJNYCH SŁUŻĄCYCH ROZWIJANIU POSTAW AKTYWNYCH U DZIECI, POZWALAJACYCH NA DOBRE FUNKCJONOWANIE NA DAJSZYCH ETAPACH EDUKACJI

11. Niski poziom wiedzy rodziców na temat potrzeb małych dzieci.
12. Niedostateczne wykorzystanie umiejętności i doświadczeń rodziców.
13. Występowanie patologii w rodzinach i brak wsparcia dla rodzin, niewystarczająca liczba programów profilaktycznych.

SŁABA ROLA RODZICÓW WE WSPIERANIU ROZWOJU DZIECI

14. Ograniczenia finansowe na realizację programów społecznych w gminie.

NIEWYSTARCZAJĄCE ŚRODKI FINANSOWE GMINY

Dotychczasowe ograniczone formy wspierania dzieci w wieku 3-10 lat oraz zła sytuacja wielu rodzin (wysokie bezrobocie), przy niedostatecznym dostępie do specjalistów, powodują, że rozwój dzieci wymaga wyrównania ich szans. Wszystkie problemy z listy wzajemnie się łączą, wymagają rozwiązania.

V. Analiza celów

1. Metodyka określania misji i celów strategicznych

Sporządzona uprzednio analiza SWOT i identyfikacja problemów dały punkt wyjścia do sformułowania misji dla edukacji małych dzieci oraz określenia celów strategicznych umożliwiających jej osiągnięcie. Istnieje kilka generalnych możliwości w określaniu celów strategicznych. Przy ich definiowaniu można oprzeć się na:

- atutach i szansach edukacji gminnej – będą to wówczas cele możliwe do realizacji bez wymogów dużych zmian;
- słabościach i szansach gminnej edukacji – realizacja celów w tym przypadku będzie wymagała dużej mobilizacji środków i zdecydowanych działań;
- atutach i zagrożeniach edukacji w gminie – cele zdefiniowane w ten sposób będą wybiórcze, ze świadomym pominięciem niektórych dziedzin działalności, gdyż tego wymagać będzie możliwość ich realizacji;
- słabościach i zagrożeniach edukacji w gminie – cele defensywne, wymagające skupienia się tylko na kilku modernizowanych dziedzinach.

Określając cele strategiczne dla edukacji elementarnej w gminie Cekcyn, oparto się na słabościach i zagrożeniach. Mocne strony i szanse mają pomóc w rozwiązywaniu problemów.

2. Dążenie strategiczne

Podczas spotkań warsztatowych z przedstawicielami różnych środowisk dokonano skonkretyzowania edukacji elementarnej jako obszaru o charakterze kluczowym w rozwoju gminy Cekcyn w aspekcie ekonomicznym i społecznym.

MISJA EDUKACJI ELEMENTARNEJ:

Edukacja elementarna w gminie Cekcyn zakłada wszechstronny rozwój dzieci poprzez wspieranie różnych form edukacji z aktywnym udziałem rodziców i wsparciem środowiska lokalnego. Jakość edukacji zostanie zapewniona poprzez wspieranie nauczycieli i zatrudnianie wykwalifikowanej kadry oraz dostosowanie bazy do potrzeb małych dzieci.

3. Cele strategiczne

Cele strategiczne wyznaczają główne obszary działań, na jakich należy skupić się przez najbliższe 5 lat, aby móc osiągnąć zharmonizowany rozwój edukacji małych dzieci.

CEL I

Wzmocnienie roli rodziców.

CEL II

Upowszechnienie różnych form edukacji dzieci w wieku 3-10 lat.

CEL III

Dostosowanie bazy do potrzeb małych dzieci.

CEL IV

Wspieranie dzieci z indywidualnymi potrzebami.

Dokonując wyboru celów, oparto się na słabościach i zagrożeniach edukacji w gminie. Stąd też wybrane cele skupiają się na modernizowaniu kilku priorytetowych dziedzin.

4. Cele operacyjne

Każdemu z celów strategicznych przyporządkowanych jest kilka celów operacyjnych (krótkoterminowych). Są one określone w ten sposób, aby ich realizacja przyczyniała się w sposób bezpośredni lub pośredni do osiągnięcia celu głównego (strategicznego).

CEL STRATEGICZNY I:

Wzmocnienie roli rodziców.

- I. 1. Uświadomienie rodzicom ich roli w edukacji dziecka.
- I. 2. Zwiększenie dostępu rodziców do instytucji wspierających rozwój dzieci.
- I. 3. Uaktywnianie rodziców w działaniach na rzecz rozwoju swoich dzieci.

CEL STRATEGICZNY II:

Upowszechnienie różnych form edukacji dzieci w wieku 3-10 lat.

- II. 1. Zorganizowanie edukacji elementarnej dla dzieci w wieku 3-5 lat nieuczęszczających do przedszkola.
- II. 2. Zapewnienie dodatkowych form edukacji dla dzieci w wieku 6-10 lat.
- II. 3. Podniesienie poziomu jakości edukacji elementarnej poprzez wspieranie kadry.

CEL STRATEGICZNY III:

Dostosowanie bazy do potrzeb małych dzieci.

- III.1. Wyznaczenie i przygotowanie stałego miejsca dla potrzeb małych dzieci w istniejących świetlicach wiejskich z jednoczesnym zapewnieniem warunków socjalno-sanitarnych.
- III.2. Wyznaczenie i przygotowanie odpowiedniej ilości bezpiecznych miejsc, zabaw dla małych dzieci na wiejskich placach.

CEL STRATEGICZNY IV:

Wspieranie dzieci z indywidualnymi potrzebami.

- IV.1. Wczesna diagnoza indywidualnych potrzeb dziecka.
- IV.2. Zwiększanie liczby i skuteczności zajęć specjalistycznych w zakresie eliminowania deficytów rozwojowych dzieci.
- IV.3. Rozwijanie indywidualnych talentów i zainteresowań poprzez prowadzenie różnych zajęć przy pomocy instruktorów.

Cel I.1 Uświadomienie rodzicom ich roli w rozwoju edukacji dziecka

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. akcja informacyjna	100% rodziców dzieci w wieku 3-10 lat otrzyma informację	dyrektor przedszkola, dyrektorzy szkół, Gminne Centrum Informacji, UG Biuletyn Info.	od 2006	środki lokalne
2. warsztaty dla rodziców	50% poinformowanych rodziców skorzysta z warsztatów	dyrektor przedszkola i dyrektorzy szkół	w zależności od potrzeb	środki lokalne (Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)
3. dyżury specjalistów	rodzice dzieci z indywidualnymi potrzebami mają szansę skorzystania z porad specjalistów	dyrektorzy przedszkola i szkół	od 2007	środki krajowe

Cel I.2 Zwiększenie dostępu rodziców do instytucji wspierających rozwój dzieci (specjalistyczne poradnie lekarskie, psycholog, pedagog, logopeda, GOPS)

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. zorganizowanie opieki specjalistycznej	wszyscy chcący skorzystać z pomocy specjalistów (pedagoga, psychologia, logopedy) mają taką możliwość	gmina, dyrektorzy szkół, dyrektor przedszkola, SPZOZ	do 2010	środki lokalne, środki krajowe
2. zorganizowanie lekarskiej opieki specjalistycznej	wszyscy chcący skorzystać z pomocy specjalistów (pediatra, ortodonta, neurolog, laryngolog) mają taką możliwość	SPZOZ w Cekcynie, NZOZ Szpital Tucholski	do 2010	środki lokalne, środki krajowe
3. akcja informacyjna w środowisku	wszyscy rodzice zostaną poinformowani	Gminne Centrum Informacji	do 2010	środki lokalne

Cel I.3 Uaktywnianie rodziców w działaniach na rzecz rozwoju swoich dzieci

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. zainicjowanie grup wsparcia dla rodziców	powstaną grupy wsparcia w trzech miejscowościach	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	od 2006	-----
2. wykorzystanie zasobów ludzkich (rodziców) przy organizacji działań na rzecz dzieci we współpracy z instytucjami	w każde działanie na rzecz dzieci są zaangażowani rodzice	przedszkole, szkoły, świetlice i inne instytucje realizujące działania na rzecz dzieci	od 2006	-----

Cel II.1 Zorganizowanie edukacji elementarnej dla dzieci w wieku 3-5 lat nieuczęszczających do przedszkola

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. organizacja zajęć na bazie świetlic wiejskich	80% dzieci w wieku 3-5 lat jest objętych formami zajęć edukacyjno-kompensacyjnych	koordynator	2006	środki lokalne
2. organizowanie zajęć na bazie przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych	80% dzieci w wieku 3-5 lat uczęszcza na zajęcia w przedszkolach (Cekcyn, Iwicz, Zdroje, Zielonka)	dyrektor przedszkola i dyrektorzy szkół	2006	środki lokalne, środki krajowe
3. powołanie ośrodków przedszkolnych	minimum dziesięcioro dzieci uczęszcza na zajęcia prowadzone przez ośrodek	koordynator	2007-2010	środki lokalne, środki krajowe
4. utworzenie popołudniowych grup zabawowych na bazie przedszkola i oddziałów przedszkolnych	80% dzieci nieuczęszczających do przedszkola i oddziałów przedszkolnych przychodzi na zajęcia popołudniowe do tych instytucji	dyrektorzy placówek	od 2006	środki lokalne, środki krajowe

Cel II. 2 Zapewnienie dodatkowych form edukacji dla dzieci w wieku 6–10 lat

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty zajęć w świetlicach wiejskich i Gminnym Ośrodku Kultury	70% dzieci może zaspokoić swoje potrzeby w zakresie rozwoju zainteresowań	świetlice wiejskie, Gminny Ośrodek Kultury	od 2007	środki lokalne, środki krajowe
2. dostosowanie czasu funkcjonowania świetlic do oferty zajęć	czas pracy świetlicy umożliwia realizowanie wszystkich ofert	organ prowadzący (gmina)	od 2007	środki lokalne

Cel II. 3 Podniesienie poziomu jakości edukacji elementarnej poprzez wspieranie kadry

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. wykorzystanie ofert fundacji do doskonalenia kwalifikacji instruktorów świetlic, wolontariuszy, nauczycieli	4 szkolenia	Gminne Centrum Informacji, Urząd Gminy, dyrektorzy placówek	od 2006	środki krajowe
2. zorganizowanie wolontariatu do pracy z dziećmi	powstanie grupa 10 wolontariuszy	instruktorzy świetlic, dyrektor GOK	od 2006	-----
3. stworzenie grupy animatorów edukacji elementarnej	powstanie jedna grupa	dyrektorzy placówek oświatowych i kulturalnych	od 2006	-----

Cel III. 1 Wyznaczenie i przygotowanie stałego miejsca dla potrzeb małych dzieci w istniejących świetlicach wiejskich z jednoczesnym zapewnieniem warunków socjalno-sanitarnych

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. wykonanie sanitariatów w świetlicach w Ludwichowie, Brzozie, Wielkich Budziskach, Ostrowie, Wierzchucinie	wymienione świetlice mają sanitariaty	gmina, rada sołecka	wiosna 2007 do 2008	środki lokalne, wolontariat,
2. zakończenie remontu Domu Strażaka w Zdrojach i Iwcu	w tych obiektach świetlice funkcjonują w oddzielnych pomieszczeniach	gmina Cekcyn	2006-2008	środki lokalne, środki europejskie – SPO Odnowa wsi
3. wyznaczenie i przygotowanie miejsca do zajęć edukacji elementarnej	w każdej świetlicy funkcjonuje stałe miejsce lub łatwe do przygotowania dla małych dzieci	rady sołecka, instruktorzy świetlic, rodzice	II-III kwartał 2006	środki lokalne, wolontariat rodzice
4. wyposażenie w niezbędne meble i sprzęty	wyznaczone miejsca są wyposażone w meble oraz niezbędne przedmioty	instruktorzy świetlic	2006-2007	środki lokalne i krajowe
5. zakup pomocy i środków dydaktycznych	świetlice posiadają pomoce i środki dydaktyczne uzupełniane na bieżąco w stopniu umożliwiającym realizację zajęć	instruktorzy świetlicy	2006-2007 i na bieżąco	środki lokalne i krajowe

Cel III. 2 Wyznaczenie i przygotowanie odpowiedniej ilości bezpiecznych miejsc zabaw dla małych dzieci na wiejskich placach

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. zagospodarowanie wyznaczonych miejsc (przygotowanie i ogrodzenie terenu)	powstaną co najmniej 3 „Ogródki Malucha”	gmina, rady sołeckie	2007	środki lokalne
2. pozyskanie niezbędnych materiałów i elementów wyposażenia	powstałe ogródki będą zapewniały bezpieczeństwo podczas zabaw dzieci	rady sołeckie	2007	środki lokalne (sponsorzy)
3. urządzenie i wyposażenie „Ogródków Malucha” sposobem gospodarczym (zaangażowanie rodziców i środowiska lokalnego)	wzrost zaangażowania rodziców co roku o 5%	rady sołeckie (wspólnie z rodzicami)	2007	środki krajowe, środki europejskie

Cel IV. 1 Wczesna diagnoza indywidualnych potrzeb dziecka

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. przeprowadzenie u dzieci podstawowych badań i otoczenie potrzebujących specjalistyczną opieką	100 % dzieci zostanie zdiagnozowanych, a dzieci z deficytami rozwojowymi zostaną objęte specjalistyczną opieką	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2006-2010	środki lokalne SP ZOZ
2. diagnoza psychologiczno-pedagogiczna i objęcie potrzebujących właściwą terapią	100 % dzieci zostanie zdiagnozowanych, a dzieci z deficytami rozwojowymi zostaną objęte specjalistyczną opieką	rodzice oraz pielęgniarka szkolna	2006-2010	środki krajowe NFZ
3. rozpoznawanie indywidualnych potrzeb	50 % dzieci	rodzice, wychowawcy	2006-2010	środki lokalne
4. wspieranie talentów	osiąganie sukcesów przez dzieci	wychowawcy, rodzice	2006-2010	środki lokalne i krajowe

Cel IV.2 Zwiększenie ilości i skuteczności zajęć specjalistycznych w zakresie eliminowania deficytów rozwojowych dzieci

działania/programy	wskaźniki realizacji	instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. zorganizowanie zajęć logopedycznych dla dzieci nieuczęszczających do przedszkola	80% dzieci ze stwierdzonymi deficytami logopedycznymi chodzi na zajęcia	przedszkole, szkoły i organ prowadzący	od 2006	środki krajowe
2. zwiększenie liczby godzin zajęć logopedycznych w przedszkolu i szkołach	w każdej placówce oświatowej liczba godzin logopedycznych zaspokoi potrzeby co najmniej 80% dzieci	organ prowadzący	do 2010	środki lokalne, MEN
3. zorganizowanie zajęć gimnastyki korekcyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym	90% dzieci uczęszczających do przedszkola, u których wykryto wady postawy uczęszcza na gimnastykę korekcyjną	dyrektorzy, organ prowadzący	2007	środki lokalne, MSRP
4. poszerzenie i doskonalenie bazy lokalowej do zajęć kompensacyjno-wyrównawczych	zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze odbywają się w odpowiednio przygotowanych pomieszczeniach	dyrektorzy, organ prowadzący	2007	środki lokalne, środki krajowe

Cel IV.3 Rozwijanie indywidualnych talentów i zainteresowań poprzez prowadzenie różnych zajęć przy pomocy instruktorów

działania/programy	wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	harmonogram	źródła finansowania
1. organizowanie i przeprowadzenie warsztatów specjalistycznych rozwijających zainteresowania i talenty	zainteresowane i uzdolnione dzieci mają możliwość uczestniczenia w co najmniej jednej formie warsztatów	Gminny Ośrodek Kultury przy współpracy i wsparciu organizacji pozarządowych	2006-2010	lokalne, regionalne, krajowe, europejskie
2. poszukiwanie możliwości uczestnictwa dzieci w różnych formach poza miejscem zamieszkania	raz w roku każde zainteresowane dziecko ma możliwość wyjazdu tematycznego	Gminny Ośrodek Kultury przy współpracy i wsparciu organizacji pozarządowych	2006-2010	lokalne, regionalne, krajowe,
3. cykliczne prezentacje dorobku dzieci uzdolnionych	co najmniej raz w roku organizowana jest prezentacja dorobku dzieci uzdolnionych	Gminny Ośrodek Kultury przy współpracy i wsparciu organizacji pozarządowych	2006-2010	lokalne, regionalne, krajowe,

VII. Relacja między strategią rozwoju edukacji elementarnej w gminie Cekcyn a priorytetami przyjętymi w programach wspierających edukację w innych dokumentach

Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej w Gminie Cekcyn jest dokumentem spójnym z gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi strategiami rozwoju.

Po pierwsze: z „Programem Rozwoju Oświaty w Gminie Cekcyn”, przyjętym uchwałą Nr XXV/248/01 Rady Gminy w Cekcynie z dnia 29 marca 2001r.

W tym programie główne założenia polityki oświatowej gminy Cekcyn obejmują m. in.

CEL 2:

Zapewnienie optymalnych warunków higieniczno-zdrowotnych pobytu dziecka w przedszkolu i szkole.

Wskaźnik: Wszystkie podmioty szkół i przedszkoli pracują, uczą się i przebywają w bezpiecznych i higienicznych warunkach.

Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej poszerza realizację tego celu również w świetlicach wiejskich (cel III.1.).

CEL 3:

Realizacja działań zmierzających do wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci.

Jako wskaźnik przyjęto, że wszystkie dzieci będą objęte pomocą i opieką. Duże znaczenie ma funkcjonowanie świetlicy socjoterapeutycznej w miejscach zamieszkania dzieci oraz opieka logopedyczna z bazą w placówkach przedszkolnych.

Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej szczegółowo ujmuje realizację tego zadania w grupie dzieci 3-10 lat (cel IV.1., IV.2.).

CEL 4:

Podjęcie działań zmierzających do rozwijania talentów i zainteresowań.

Zakłada się, że wszystkie zainteresowane dzieci znajdują różne możliwości indywidualnego rozwoju z wykorzystaniem współpracy ze świetlicami wiejskimi.

Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej uwzględnia realizację tego zadania w celu IV.3.

Po drugie: Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej w Gminie Cekcyn zawiera rozwinięcie jednego z podstawowych założeń realizacji celów i kierunków rozwoju powiatu tucholskiego.

CEL 2:

Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.

Kierunek działań 2.4.:

Upowszechnienie opieki przedszkolnej we wsiach rozwojowych; **pożądany parametr docelowy** – przedszkola we wszystkich sołectwach liczących ponad 400 osób:

W Strategii Rozwoju Edukacji Elementarnej w Gminie Cekcyn działania te uwzględnia cel II.

Po trzecie: w „Ogólnych założeniach rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego” – zamieszczonych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przyjętej uchwałą Nr 439/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu z dnia 20 czerwca 2000 r. – jako cel nadrzędny przyjęto poprawę konkurencyjności regionu i **podniesienie poziomu życia mieszkańców** przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Cel nadrzędny został rozpisany na 14 celów operacyjnych, które rozwijają i uszczegółwiają cel nadrzędny. Jednym z nich jest: podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców. Plan realizacji zakłada, że „do 2010 roku wzrośnie wykształcenie społeczeństwa przez m. in. podniesienie jakości kadry nauczycielskiej, modernizację obiektów i właściwe wyposażenie szkół podstawowych, co pozwoli na osiągnięcie jednakowych standardów dla miast i wsi, umożliwiających całej młodzieży województwa uzyskanie wykształcenia podstawowego w dobrych warunkach”. Natomiast w rozdziale „Przewidywane zmiany w sferze społecznej” te same strategii za jeden z podstawowych czynników warunkujących podniesienie konkurencyjności województwa i jego rozwój społeczno-gospodarczy uznaje się wzrost poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców.

W realizacji powyższego „bardzo ważnym zadaniem jest podniesienie ogólnej jakości nauczania w szkołach poprzez podniesienie kwalifikacji oraz ustawiczne kształcenie kadry dydaktycznej szkół wszystkich szczebli; poprawę poziomu wyposażenia szkół w pracownie dydaktyczne oraz wprowadzanie i upowszechnianie nowych przedmiotów uznanych za pożądane dla rozwoju lokalnego, w tym przede wszystkim informatyki oraz nauki języków obcych (preferowana powinna być nauka języków: angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego)”.

Po czwarte: Strategia wpisuje się też w Narodowy Plan Rozwoju – dokument określający cele rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz sposoby ich osiągnięcia. Jego wdrażaniu służą programy operacyjne. W Polsce jednym z takich programów jest Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich.

Głównym celem SPO RZL jest: „budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy”. Realizacja niniejszego celu przyczyni się do rozwijania konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości. Harmonijny rozwój gospodarki ma zapewnić wzrost zatrudnienia i osiągnięcie spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym. Cele SPO RZL są realizowane poprzez trzy priorytety, z których drugi brzmi: **rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy**.

System edukacyjny powinien pozwalać osobom w każdym wieku zdobyć umiejętności, które pozwolą funkcjonować na rynku pracy. Dlatego celem priorytetu jest rozszerzenie dostępu do edukacji i poprawa jej poziomu. Istotne jest również włączanie w proces edukacji technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Kolejne cele priorytetu to podnoszenie kwalifikacji pracowników, promocja edukacji w zakresie przedsiębiorczości i promocja elastycznych form pracy. Priorytet ten ma wreszcie na celu poprawę jakości pracy administracji publicznej poprzez zapewnienie odpowiednich szkoleń. Program określa, jakie **działania** mogą być podejmowane w ramach poszczególnych priorytetów. Każdy projekt musi być przypisany do konkretnego priorytetu i działania.

Nr działania	Nazwa działania	Instytucja wdrażająca
Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy		
2.1.	Zwiększanie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego	Biuro Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Edukacji i Nauki
2.2.	Podnoszenie jakości nauczania w odniesieniu do potrzeb rynku pracy	Biuro Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Edukacji i Nauki
2.3.	Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
2.4.	Wsparcie zdolności administracyjnych	Urząd Służby Cywilnej

Za realizację SPO RZL odpowiedzialny jest Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, pełniący rolę Instytucji Zarządzającej. SPO RZL jest programem „monofunduszowym” (wszystkie działania SPO RZL są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego). Z Europejskiego Funduszu Społecznego mogą być współfinansowane również projekty, które odpowiadają celom drugiego priorytetu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Wszystkie cele Strategii Rozwoju Edukacji Elementarnej w Gminie Cekcyn obejmują powyższe założenia i zmagają do ich realizacji na obszarze gminy Cekcyn.

2. Przykładowy program adaptacyjny

Program adaptacji dzieci przedszkolnych w szkole podstawowej wypracowany przez nauczycielki przedszkola i szkoły w Pobłociu, gmina Główny.

PROGRAM „PRZEJŚCIE DZIECKA Z PRZEDSZKOLA DO SZKOŁY”

Współautorzy:

1. Zofia Czerwonka
2. Anna Wicińska
3. Jolanta Hildebrandt
4. Joanna Piotrowska
5. Laura Żydyk
6. Ewa Osowska

Cele programu:

- adaptacja dziecka z etapu przedszkolnego do szkolnego,
- tworzenie przyjaznego środowiska rozwojowego,
- rozwijanie współpracy przedszkola i szkoły na rzecz pomyślnego przejścia i adaptacji dziecka do szkoły,
- stwarzanie optymalnych warunków radzenia sobie w sytuacji przejścia i adaptacji dziecka do szkoły,
- zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa i rozwijanie ciekawości poznawczej,
- współpraca pomiędzy przedszkolem, szkołą i rodziną dziecka warunkiem łagodnego przejścia z Niepublicznego Przedszkola „Kubuś Puchatek” do Publicznej Szkoły im. J. Tuwima w Pobłociu,
- wprowadzenie nowych treści w szkole poprzez metody znane dziecku z przedszkola.

Podstawy merytoryczne programu:

W związku z zachodzącymi przemianami kulturowymi i społecznymi, dzieci i dorośli stają w obliczu konieczności radzenia sobie z wieloma nowymi sytuacjami. Dotyczy to nie tylko typowych sytuacji przelotowych w życiu, takich jak pójście do przedszkola, szkoły.

Sytuacje, w których człowiek dokonuje przejścia ze znanego do nieznanego – nazywamy sytuacją przejściową/progiem, a mechanizm warunkujący to przejście jest związany z procesem adaptacji.

Proces adaptacji definiujemy jako proces dynamicznych zmian zachodzących zarówno w zachowaniu, emocjach osoby, jak i jej środowisku.

Wielu autorów podkreśla prognostyczne znaczenie przebiegu procesu przystosowania do przedszkola w dalszym rozwoju społecznym dziecka. Według U. Bronfenrennera proces przystosowania do przedszkola jest pierwszym przejściem ekologicznym (ecological transition), niezwykle istotnym z punktu widzenia przyszłych społecznych doświadczeń dziecka. Przebieg tego procesu staje się wzorcem zachowania w kolejnych zmianach środowiska (np. podczas przejścia z przedszkola do szkoły).

Wspomaganie dzieci przekraczających próg szkoły jest ważne dla rozwoju ich dalszej kariery szkolnej.

Odbiorcy i realizatorzy:

Odbiorcami tego opracowania są dzieci i rodzice, natomiast realizatorami są nauczyciele przedszkola i szkoły.

Efekty programu:

Z perspektywy dziecka, efektem prowadzenia programów transferowych jest skrócenie czasu adaptacji dziecka w szkole oraz ilości związanego z nią stresu:

- Dzieci chętnie przychodzą na zajęcia i czerpią z nich radość.
- Dzieci poznają siebie wzajemnie i nawiązują przyjaźnie.
- Dzieci przystosowują się do nowych zasad i wymagań.
- Dzieci przyzwyczajają się do rozkładu i rytmu zajęć w szkole.
- Dzieci wyrażają różne emocje, które dorośli akceptują.

Z perspektywy rodziców:

- Rozumienie zachowań dziecka związanych z adaptacją oraz swojej roli w wspieraniu dziecka w przejściu z przedszkola do szkoły.
- Wzrost zaufania do nauczycieli i szkoły.
- Dostosowanie do wymagań i oczekiwań szkoły.
- Werbalizowanie własnych oczekiwań wobec szkoły i nauczyciela.

Z perspektywy przedszkola/szkoły:

- Efektywna komunikacja i współpraca pomiędzy środowiskiem przedszkolnym i szkolnym, która wspomaga proces adaptacji dziecka i jego rodziny.

Harmonogram:

Obszar	Zadania	Miejsce	Kto?	Kiedy?	Efekty	Uwagi
Ciągłość programu	1. Zajęcia początkowe na dywanie	Szkoła	Nauczyciel	Wrzesień-styczeń	Zachowanie ciągłości rytuału z przedszkola	
	2. Wspólne śniadanie	Klasa	Dzieci/wychowawca	Cały rok	Ciągłość obrzędowości	
	3. Organizowanie przerwy tylko w ramach klasy.	Klasa	Dzieci/wychowawca	Cały rok	Dziecko czuje się bezpiecznie w nowym miejscu z nowym rytmem dnia	
	4. Kącik do zabawy	Klasa	Wychowawca klasy I i dzieci	Wrzesień-styczeń	Dziecko może bawić się, co stanowi przedłużenie elementu zabaw z przedszkola	
	5. Klasowe przybory do pisania i rysowania	Klasa	Wychowawca	Cały rok	Obniżenie sresu związanego z przynoszeniem i pamiętaniem o przyborach	
	6. Praca w grupach przy jednym stoliku	Klasa	Nauczyciel prowadzący zajęcia	Cały rok	Zapewnienie ciągłości organizacyjnej pracy i podobnego otoczenia	
	7. Zagwarantowanie szafek dla każdego dziecka	Klasa	Dyrektor/nauczyciel	Sierpień	Zapewnienie własnego miejsca na przybory i skarby, poczucie bezpieczeństwa	
	8. Zagwarantowanie dywanu do zajęć i zabaw	Klasa	Dyrektor/nauczyciel	Sierpień	Zapewnienie podobnej aranżacji pomieszczeń	
	9. Zorganizowanie placu zabaw na terenie przy-szkolnym	Teren przy-szkolny	Nauczyciel, dyrektor, woźny	Lipiec-sierpień	Zapewnienie potrzeby zabawy i podobnego otoczenia dziecka	
	10. Zapewnienie zabaw śródlekcyjnych w zależności od potrzeb grupy	Klasa	Nauczyciel	Cały rok	Zaspokojenie potrzeby ruchu, zabawy i kontaktu emocjonalnego z rówieśnikami	
	11. Zorganizowanie kącika na obuwie zmienne	Klasa	Dyrektor/nauczyciel	Sierpień	Poczucie bezpieczeństwa i komfortu	

Przygotowanie dzieci	1. Przygotowanie do czynności samoobsługowych (wiązanie butów, zapinanie guzików, zapinanie zamka, czynności samoobsługowe w toalecie)	Dom rodzinny/przedszkole	Rodzice/nauczyciel	Cały rok	Samodzielność w czynnościach samoobsługowych
	2. Stopniowe wydłużanie czasu koncentracji w czasie zajęć	Sala	Nauczyciel/dzieci	Cały rok	Dłuższe skupianie uwagi przez dzieci na danym zadaniu
	3. Organizacja zajęć przy stolikach	Sala	Nauczyciel	Cały rok	Przyzwyczajanie do siedzenia w ławkach
	4. Mobilizowanie do dokładności i kończenia rozpoczętej pracy	Sala	Nauczyciel/dzieci	Cały rok	Zdyscyplinowanie w działaniu
	5. Ustalanie sygnału do wyjścia lub potrzeby	Sala	Nauczyciel/dzieci	Cały rok	Dyscyplina wewnętrzna
	6. Ustalenie zasad zwracania się do osób starszych	Sala	Nauczyciel/dzieci	Cały rok	Wyrabianie nawyku kulturalnego zachowania się
	7. Ustalenie zasad wchodzenia do pomieszczeń służbowych	Szkoła	Nauczyciel/dzieci	Cały rok	Świadomość kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych
	8. Stworzenie warunków kontaktów ze szkołą	Szkoła/klasa	Nauczyciele	Maj/czerwiec	Zapoznanie z przyszłym wychowaniem, warunkami nauki w szkole
	9. Umieszczenie tablicy w sali przedszkolnej	Sala	Nauczyciel	Styczeń-czerwiec	Umiejętność korzystania z tablicy
	10. Wprowadzenie dyżurów	Sala	Nauczyciel	Cały rok	Poczucie odpowiedzialności za powierzane zadania

Zaangażowanie rodziców	1. Przećwiczenie drogi z domu dziecka do szkoły	Droga z domu do szkoły	Rodzice/dzieci	Sierpień	Poczucie bezpieczeństwa
	2. Częstszy kontakt indywidualny z nauczycielem	Szkoła	Rodzice/nauczyciel	Cały rok	Poszerzenie wiedzy na temat potrzeb, zainteresowań dziecka
	3. Organizowanie spotkań z rodzicami w celu np. pochwały	Szkoła/klasa	Wychowawca/rodzic	Cały rok	Polepszenie relacji rodzic – nauczyciel
Komunikacja między zespołami	1. Wymiana informacji o programach, metodach, zajęciach	Szkoła	Nauczyciele/inne zespoły	Cały rok	Zaspokojenie potrzeb w tym zakresie
	2. Tworzenie scenariuszy zajęć, imprez szkolnych	Szkoła	Nauczyciel	Cały rok	Wymiana doświadczeń i pomysłów
	3. Przekazywanie opinii do poradni PPP	Szkoła	Nauczyciel	W miarę potrzeb	Poszerzenie wiedzy na temat możliwości intelektualnych i rozwoju emocjonalnego dzieci

8. Ewaluacja programu

1. Obserwacja dzieci
2. Rozmowa z dziećmi na temat szkoły, samopoczucia w szkole, relacji z rówieśnikami
3. Ankiety dla rodziców (drugi tydzień września) na temat adaptacji dziecka w szkole
4. Wywiad z rodzicami
5. Karta obserwacji dziecka pod kątem adaptacji dziecka

3. Przykładowe projekty, które dostały dotację

1.

Nazwa projektu: „REZONANS – współgranie na rzecz małego dziecka w gminie Barciany”

Organizacja: Szkoła Podstawowa w Drogoszach, gmina Barciany

Liczba uczestników: bezpośrednio 300, pośrednio 800 osób (dzieci, rodzice, przedstawiciele społeczności lokalnej)

Czas trwania: 15 marca – 30 czerwca 2006

W Barcianach ponad 65% rodzin korzysta z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rodzicom trudno jest zapewnić dobre warunki rozwojowe swoim dzieciom. Ważnym centrum życia społeczności są szkoły. To właśnie w szkole w Drogoszach z pomocą zaprzyjaźnionych szkół, Ochotniczej Straży Pożarnej, gminy i grup rodziców narodził się projekt „Rezonans”. Kilkanaście osób już podczas szkoleń Lokalnego Partnerstwa Na Rzecz Dzieci postanowiło: musimy zacząć współdziałać z myślą o naszych dzieciach. Przez cztery miesiące twórczo organizowali im czas. Dzieci brały udział w zajęciach literackich, plastycznych i teatralnych. Dla rodziców powstały punkty pomocy specjalistycznej, gdzie mogli zdobyć ważne informacje o tym, jak radzić sobie z problemami dzieci. Organizatorzy postawili na swobodę i wolność dzieci, które same mogły decydować w jakich zajęciach chcą wziąć udział. Dzięki projektowi powstał nowy Ośrodek Przedszkolny dla dzieci w wieku 3-5 lat oraz trzy grupy zabawowe dla dzieci poniżej 3 lat i ich rodziców. Projekt zwińczyła debata „Małe dziecko w Gminie Barciany”, która stała się okazją do podsumowania sukcesów i zaplanowania dalszych przedsięwzięć dla małych dzieci.

Działania przeprowadzone w ramach projektu są zgodne z wypracowaną przez lokalną społeczność Gminną Strategią Edukacji Elementarnej. Jej twórcy za jeden z celów strategicznych uznali dotarcie z ofertą edukacyjną od jak największej grupy małych dzieci (0-10 lat) i sformułowali następujące cele operacyjne: powstawanie nowych ośrodków przedszkolnych; większy dostęp do specjalistów wspomagających rozwój dziecka (pedagog, logopeda, psycholog); wspieranie nowych form edukacji (np. grupy zabawowe); organizowanie otwartych imprez w szkole z uczestnictwem małych dzieci i ich rodziców.

2.

Nazwa projektu: „Pomóżmy dzieciom poznawać świat poprzez język”

Organizacja: Zespół Szkół w Cekcynie, gmina Cekcyn

Liczba uczestników: bezpośrednio 250, pośrednio 600 osób (dzieci, rodzice, dziadkowie, inni członkowie lokalnej społeczności)

Czas trwania: 15 marca – 30 czerwca 2006

Za cel tego projektu autorzy postawili sobie: uświadomienie rodzicom roli języka w poznawaniu świata, diagnozowanie logopedyczne dzieci w wieku 3-5 lat, które nie chodzą do przedszkola i wsparcie ich rozwoju językowego. Przeprowadzono diagnozę logopedyczną 115 dzieci, dla dzieci, u których wykryto wadę wymowy zorganizowano systematyczne zajęcia z logopedą. Przygotowano także program wspierający rodziców, na który złożyły się: spotkania z pediatrą, logopedą, ortodontą i pedagogiem. Podczas spotkań z logopedą rodzice dostali konkretne wskazówki – co robić dalej, by rozwijać mowę dziecka i radzić sobie z wadami wymowy. Bardzo pomocne okazały się

zestawy ćwiczeń do indywidualnej pracy z dziećmi. Ważnym uzupełnieniem programu było też stworzenie „Kącików małego czytelnika” w świetlicach, gdzie nie było bibliotek. Realizatorzy zadbali o to, by zachęcić dzieci do dbałości o język. Z okazji Dnia Dziecka zorganizowali konkurs recytatorski „Ulubione wierszyki maluchów”.

Działania przeprowadzone dzięki dotacji są realizacją dwóch celów Strategii Rozwoju Edukacji Elementarnej w gminie Cekcyn: wzmocnienia roli rodziców (cel operacyjny: zwiększenie dostępu rodziców do instytucji wspierających rozwój dzieci) oraz wspierania dzieci z indywidualnymi potrzebami (cele operacyjne: wczesna diagnoza indywidualnych potrzeb dziecka; zwiększanie ilości i skuteczności zajęć specjalistycznych w zakresie eliminowania deficytów rozwojowych dzieci).

3.

Nazwa projektu: „Nasze dzieci i my”

Organizacja: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Jastkowskiej, gmina Jastków

Liczba uczestników: bezpośrednio 200, pośrednio 1000 osób (dzieci, rodzice, dziadkowie, liderzy młodzieżowi, społeczność lokalna)

Czas trwania: 15 marca – 30 czerwca 2006

Autorzy projektu nieprzypadkowo na swoje działania wybrali dwie miejscowości – Snopków i Panieńszynę. „Obie miejscowości, w których kiedyś działały PGRy, charakteryzuje bierność mieszkańców i niechęć do jakichkolwiek działań. Dlatego właśnie tam będziemy prowadzić projekt i spróbujemy zmobilizować ich do podjęcia odpowiedzialności za swoje najbliższe otoczenie” – napisali twórcy przedsięwzięcia. Wpadli na oryginalny

pomysł: zbudowania wspólnie z mieszkańcami skwerków, na których będą mogły bawić się dzieci. I tak się stało. Trzy skwery stały się punktem wyjścia do stworzenia grup zabawowych dla małych dzieci prowadzonych przez rodziców. Przydatne okazało się też szkolenie dla rodziców – dzięki niemu dowiedzieli się jak urozmaicać zabawy ze swoimi maluchami. W ramach projektu powstał także Klub Przedszkolaka i mała biblioteka. W Snopkowie, Panieńszynie i kilku wsiach dzieci już się nie nudzą.

Projekt realizuje dwa cele strategiczne Gminnej Strategii Edukacji Elementarnej. Są to: aktywizacja społeczna mieszkańców gminy na rzecz edukacji (cel operacyjny: podnoszenie świadomości mieszkańców gminy o ośrodkach edukacji i kultury ze szczególnym uwzględnieniem nowo zamieszkałych) oraz zwiększenie wskaźnika upowszechnienia edukacji przedszkolnej (cel operacyjny: stworzenie nowych ośrodków edukacji przedszkolnej).

Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego

Fundacja powstała po to, by stwarzać dzieciom jak najlepsze warunki do budowania poczucia własnej wartości, rozwoju samodzielnego i twórczego działania oraz rozbudzania ciekawości. Szczególnie dbamy o dobro tych dzieci, które mają mniejsze szanse na udany start w dorosłe życie: z małych miejscowości, ze środowisk zaniedbanych ekonomicznie i kulturowo.

Działamy we współpracy z rodzicami, nauczycielami, organizacjami pozarządowymi, samorządami i instytucjami pomagającymi dzieciom.

Fundacja dąży do wprowadzenia trwałych zmian systemowych, które usprawniają proces wspierania rozwoju i edukacji małych dzieci. W ramach Akademii Komeńskiego – niepublicznej placówki doskonalenia nauczycieli – prowadzi szkolenia dla nauczycieli, dyrektorów przedszkoli i szkół, rodziców oraz lokalnych władz edukacyjnych. Fundacja prowadzi innowacyjny program „Gdy nie ma przedszkola”, który pomaga gminom w stworzeniu nowych, elastycznych form wczesnej edukacji dzieci w wieku 3-5 lat. Kontynuacją programu GNP jest, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego projekt: „Ośrodki Przedszkolne – szansa na dobry start”.

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Fundacja została utworzona w 1999 roku przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, zaś w 2000 roku otworzyła Przedstawicielstwo w Polsce i rozpoczęła działalność programową.

W Polsce Fundacja koncentruje się na inicjatywach edukacyjnych – przede wszystkim takich, które służą wyrównywaniu szans, a zarazem unowocześnianiu oświaty, a także na wyzwaniu i umacnianiu aktywności obywatelskiej w miejscach wymagających szczególnego wsparcia, zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miastach. Swoją misję Fundacja urzeczywistnia poprzez realizację programów w czterech obszarach tematycznych: inicjatywy w zakresie edukacji, rozwój społeczności lokalnych, obywatel w demokratycznym państwie prawa i dzielenie się polskimi doświadczeniami związanymi z transformacją.

PAFW finansuje swoją działalność z przychodów funduszu wieczystego, którego źródłem są środki pochodzące z Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości. Dotychczas Fundusz przekazał do Fundacji 213 mln USD. W ciągu pięciu lat działalności PAFW przeznaczyła na realizację swoich programów blisko 29 mln USD.